

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 27. saziva na Četvrtoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2021. godini, povodom razmatranja Izvještaja o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2020. godinu, dana 27. maja 2021. godine, donijela je

ZAKLJUČAK

1. Prihvata se Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2020. godinu.

2. Skupština Crne Gore je saglasna sa zaključkom Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore da je u 2020. godini zbog uticaja koronavirusa došlo do izvjesne stagnacije ljudskih prava u ekonomskoj i socijalnoj sferi. Iako se ne može govoriti o masovnim i sistemskim kršenjima ljudskih prava, bilo je očiglednih povreda u sferi ograničenja prava i sloboda, naročito ako se uzmu u obzir međunarodni standardi i način na koji se oni implementiraju u nacionalni pravni poredak, odnosno način na koji državni organi primjenjuju ove standarde na konkretan slučaj ili slučajeve.

3. Skupština upućuje pohvale instituciji Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore jer su u 2020. godini i pored otežanih uslova rada prouzrokovanih epidemiološkom situacijom i činjenice da je skoro dvije trećine zaposlenih u Instituciji bilo inficirano virusom COVID-19 uspjeli da riješe skoro 86% predmeta od 1.031 predmeta primljenih u 2020. godini, što je najveći broj primljenih predmeta u jednoj godini od osnivanja Institucije.

4. Skupština zaključuje da je 2020. godinu obilježio povećan broj pritužbi podnijetih instituciji Zaštitnika, što je rezultiralo i povećanjem obima posla u svim segmentima nadležnosti Institucije, a naročito u postupku pripreme mišljenja zbog kompleksnosti prigovora koje su građani i njihovi punomoćnici isticali, kao i primjene standarda Evropskog suda za ljudska prava i drugih međunarodnih instrumenata za zaštitu ljudskih prava.

5. Institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore je u oblasti ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava imala u radu 151 predmet, u oblasti prava djeteta, mladih i socijalne zaštite 176 predmeta, u oblasti zabrane diskriminacije 159 predmeta, u oblasti ostalih građanskih prava 358, dok je u oblasti prava na pravično suđenje bilo 76 predmeta.

Skupština konstatuje da državni organi i organi javne uprave prepoznaju značaj ljudskih prava i svoju obavezu i interes da sarađuju sa Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda o čemu svjedoči podatak da je u 2020. godini povreda prava otklonjena tokom ispitnog postupka u 148 od 289 slučajeva u kojima je utvrđeno da postoji povreda prava, što svjedoči o unaprijeđenoj saradnji Zaštitnika sa državnim organima, organima državne uprave, organima lokalne samouprave i lokalne uprave, javnim službama i drugim nosiocima javnih ovlašćenja prilikom postupanja po zahtjevima Zaštitnika i njihovoj spremnosti da sami otklone nepravilnosti koje bi mogle dovesti do povrede ljudskih prava i sloboda.

6. Imajući u vidu da je Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore u 2020. godini u 141 predmetu dao mišljenja sa 357 preporuka nadležnim organima i drugim subjektima za otklanjanje utvrđenih povreda prava, što predstavlja najveći broj upućenih preporuka u jednoj izvještajnoj godini, Skupština poziva nadležne organe da blagovremeno pristupe realizaciji datih preporuka.

7. Skupština Crne Gore podržava preporuke Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore date u oblasti uprave i pravosuđa, zaštite od torture, prava djeteta, mladih i socijalne zaštite i zaštite od diskriminacije, ranjivih grupa i rodne ravnopravnosti.

8. Skupština je upoznata da su se u odnosu na oblast uprave, kao i prethodnih godina, građani Zaštitniku najviše žalili na sporost, neefikasnost i teškoće u ostvarivanju prava pred organima državne uprave, organima lokalne samouprave i lokalne uprave, javnim službama i drugim nosiocima javnih ovlašćenja, da se građani osjećaju nejednakim pred zakonom, da se o njihovim pravima ne odlučuje u zakonskom roku i da usled sporosti administracije otežano ostvaruju svoja prava.

Skupština ocjenjuje da organi javne uprave ili nijesu svjesni ili zanemaruju činjenicu da nastavljanje sa dosadašnjom praksom nepostupanja po nalogima neposredno viših organa i nedonošenje odluka u primjerenim zakonskim rokovima, što rezultira nerazumno dugim trajanjem postupaka, može imati za posledicu vođenje postupaka u kojima bi se razmatrala odgovornost države.

Stoga, Skupština konstatuje da organi javne uprave još uvijek u dovoljnoj mjeri ne obezbjeđuju efikasno zaštitu prava i na zakonu zasnovanih interesa fizičkih i pravnih lica, te da su i dalje česti slučajevi u postupanju i praksi organa javne uprave koji nijesu u skladu sa principima dobre uprave.

9. Kad je riječ o pravosuđu, veliki broj predmeta je završen obustavom, što je za Zaštitnika vrlo pohvalno, jer je povreda otklonjena tokom postupka, a da rezultati postupanja po predmetima formiranim po pritužbama na rad sudova upućuju na zaključak da po pitanju dužine trajanja postupaka sudovi prepoznaju važnost blagovremenog i hitnog postupanja, uz poštovanje procesno-pravnih garancija stranaka u postupku.

U tom smislu, ohrabruje podatak da je u odnosu na rad sudova samo u jednom predmetu utvrđena povreda prava na pravično suđenje iz člana 32 Ustava Crne Gore i člana 6 Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i to zbog neadekvatnog i neurednog dostavljanja, što ukazuje da sudovi pravilno i odgovorno shvataju značaj prava na pravično suđenje i s tim u vezi, prava na suđenje u razumnom roku, kao i da prepoznaju djelotvornost pravnih sredstava za ubrzanje postupaka.

S tim u vezi, Skupština smatra da se stanje kod kršenja prava na pristup sudu koje se pojavilo kroz pitanje neuredne dostave, tj. neadekvatno dostavljanje pismena shodno eksplicitnim zakonskim odredbama mora poboljšati, jer je Zaštitnik utvrdio da još uvijek nije na potrebnom i zadovoljavajućem nivou svijest državnih organa o važnosti pravilnog sprovođenja odredbi o dostavljanju pismena.

10. Skupština ocjenjuje da ne postoje rokovi po kojima Tužilački savjet postupa po pritužbama zbog čega podržava preporuku Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore datu Tužilačkom savjetu da blagovremeno odlučuje i da pažljivije razmatra eventualnu individualnu odgovornost državnih tužilaca po uložnim pritužbama, a posebno u situacijama očiglednog nepoštovanja rokova i ukoliko se takvo postupanje ponavlja.

11. S druge strane, zapažena je izvjesna problematika u međusobnom odnosu redovnih sudova i Ustavnog suda, u smislu obaveznosti poštovanja stavova o određenim pitanjima izraženim u odlukama Ustavnog suda Crne Gore i u tom pravcu uspostavljen je dijalog između Ustavnog i Vrhovnog suda Crne Gore, a Zaštitnik je dao preporuku da se dijalog nastavi i da se organizuju kontinuirane edukacije u smislu pojačavanja senzibiliteta sudija o obaveznosti poštovanja odluka Ustavnog suda.

Skupština podržava podnesenu inicijativu institucije Zaštitnika za izmjenu i dopunu Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore na način da se uvede formalno pravno sredstvo za ubrzanje postupka pred Ustavnim sudom.

12. Skupština konstatuje da je 2020. godine zabilježen povećan broj predmeta koji se tiču ostvarivanja prava lica lišenih slobode i da je od strane ovih lica najviše pritužbi podnijeto na rad Uprave za izvršenje krivičnih sankcija (UIKS). Porast broja pritužbi je

posledica redovnog prisustva predstavnika Institucije u UIKS-u i preventivnog djelovanja, kao i činjenice da je, usled epidemioloških prilika, kontakt lica sa spoljašnjim svijetom bio dodatno ograničen. Struktura pritužbi u izvještajnoj godini znatno se promijenila na šta je uticala epidemiološka situacija i iste su se uglavnom odnosile na nezadovoljstvo u ostvarivanju prava na posjete rodbine i ostvarivanju kontakta sa njima.

Za pohvalu je činjenica da je unaprijeđen sistem rješavanja problema na osnovu saradnje, dostupnosti, poštovanja i povjerenja između Zaštitnika i Uprave UIKS-a, što je rezultiralo da se većina zahtjeva, problema i nepravilnosti rješava efikasno, bez nepotrebnih formalnosti i dugih postupaka.

13. Skupština ocjenjuje da je pandemija izazvana virusom COVID-19 uticala na ostvarivanje prava djeteta u cjelini, a posebno na ostvarivanje prava na obrazovanje i produbljivanje razlika dostupnosti obrazovanja za različite kategorije djece.

Ovo iz razloga što je ostvarivanje prava djeteta na obrazovanje u prošloj godini zbog pandemije virusa COVID-19 bilo upitno jer je onlajn nastava, koja nije propisana i definisana nijednim aktom, izazvala niz problema kod djece, roditelja i nastavnika.

Takođe, organizovanje onlajn nastave iziskivalo je obezbjeđivanje informaciono-tehničkih uslova što je zahtijevalo dodatna finansijska sredstva zbog čega su naročito bila pogođena djeca iz ruralnih sredina, djeca marginalizovanih grupa i djeca sa smetnjama u razvoju.

Učestalo smjenjivanje mjera koje su se odnosile na organizaciju nastave proizvodilo je neizvjesnost kako kod djece i roditelja, tako i kod nastavnika koji su takođe bili suočeni sa nizom izazova u realizovanju nastavnog procesa.

14. Skupština konstatuje da je tokom 2020. zabilježen trend rasta pritužbi u oblasti zaštite od diskriminacije, kao i veći broj pokrenutih postupaka po sopstvenoj inicijativi Zaštitnika, prisustvo na promotivnim aktivnostima, skupovima i obukama, uz značajno prisustvo u medijima, što je uticalo i na povećanje vidljivosti i jačanje povjerenja građana u Instituciju.

S obzirom da još uvijek postoji određeni stepen nepoznavanja pravnog pojma diskriminacije, Skupština preporučuje Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore da kroz promotivne aktivnosti nastavi sa edukacijom zaposlenih u organima javne vlasti koji odlučuju u postupcima ostvarivanja ljudskih prava i sloboda i djeluju na zaštiti od diskriminacije.

15. Skupština Crne Gore će preko nadležnog Odbora za ljudska prava i slobode, u okviru kontrolne i nadzorne uloge, pratiti realizaciju ovog Zaključka.

16. Skupština će Zaključak dostaviti Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Ministarstvu pravde, ljudskih i manjinskih prava, Kancelariji za evropske integracije i Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori.

Broj: 00-72/21-8/4

EPA 168 XXVII

Podgorica, 27. maj 2021. godine

SKUPŠTINA CRNE GORE 27. SAZIVA

PREDSJEDNIK

Aleksa Bečić